

Lectura obligatòria

L'inici del curs escolar coincideix amb la publicació d'un llibre imprescindible que signa la lingüista Carme Junyent i que denuncia la situació d'autèntica emergència que afecta el català.

Es pot dir més alt però no més clar. “El futur del català depèn de tu”. Aquest és l'enunciat que interpel·la el lector i, afegiria jo, el ciutadà compromès amb la llengua pròpia de Catalunya. I és també el títol del llibre publicat per La Campana en el qual la lingüista i fundadora del Grup d'Estudis de Llengües Amenaçades (GELA), Carme Junyent, comparteix anàlisi i diagnòstic sobre la situació actual del català. El resultat és esfereïdor i malgrat no puc considerar-lo sorprenent (de fet, des d'aquestes mateixes pàgines he denunciat repetidament la situació d'atac constant, permanent i sostingut en el temps que pateix la nostra llengua en àmbits oficials europeus) sí resulta molt i molt preocupant.

Per una vegada a la vida, els mitjans de comunicació han parat atenció —ni més ni menys la que mereix— a l'estudi de Junyent, escrit a quatre mans amb la periodista Bel Zaballa i presentat en el marc de la Setmana del Llibre en Català “versió COVID-19 - Any 2020”. Potser per això aquests dies hem pogut escoltar-la i llegir-ne les reflexions arreu. Vull destacar una entrevista que Carme Junyent donava el cap de setmana passat a l'emissora RAC 1: “Ens queda poc temps”, afirmava l'especialista en l'estudi de llengües amenaçades arreu del món.

El perquè d'una afirmació tan propensa a l'alarma se sustenta en uns xifres demolidores. El llibre, que és fill del confinament, apunta que aquest també ha tingut conseqüències negatives per a la llengua catalana: “La pandèmia ha ac-

LLUÍS
PUIG

@LluísPuigGordi

celerat 20 anys el que estava previst que passés. Això ens ha de fer entendre que no et pots despistar”, assegura Junyent, la qual també vaticina que “falten entre 25 i 30 anys perquè el català faci un tomb o entri en una fase irreversible”. Encara en l'apartat estrictament de la profusió de dades rellevants, n'enumero aquestes: si durant la transició el 50% dels ciutadans parlaven català com a llengua inicial, en l'actualitat aquesta xifra s'ha reduït fins al 30%. D'aquí que organismes com la Unesco determinin que l'actual és ja una fotografia que ens hauria de fer encendre les alarmes. A les Terres de l'Ebre, que és on més es fa servir el català, s'ha passat del 90% als 72% en 40 anys i en cap altre àmbit territorial el català supera el 60%.

Més enllà de les moltes dades que Junyent comparteix en aquest llibre de lectura obligatòria, en el pròleg d'aquest volum l'autora explica per què l'ha escrit. Respon a la invitació rebuda per part de l'editora Isabel Marí a qui, des d'un inici, Junyent va advertir que tenia “la sensació d'haver dit tot el que havia de dir. Crec que sobre el futur del català ja en parlen les dades”. Encara en el mateix pròleg, l'autora ens regala afirmacions com aquesta: “La mort d'una llengua no és un fenomen sobtat; és un procés que pot arribar a durar segles però que, inexorablement, arriba a un punt de no-retorn —o de retorn quasi impossible—: quan s'interromp la transmissió intergeneracional.”

Amb tot, també hi ha espai per a l'esperança, que no estrictament per a l'optimisme. En una entrevista magnífica d'Antoni Bassas a Carme Junyent publicada al diari *Ara*, la lingüista acaba compartint el següent (cito textualment): “Tenim un 15% de militants i després tenim un 15% d'hostils. És inútil perdre el temps amb ells. Ara, tenim un 70% d'indiferents. I un 70% és molta gent i amb aquesta sí que pots aconseguir canvis. Tenim molt camp per córrer.”

Quedem-nos amb això, amb aquest “encara hi som a temps”. Però igualment us diria que el temps no és infinit i el nostre, en relació amb aquesta qüestió, s'acaba. O més ben dit, i de nou en paraules de la mateixa Junyent: “Els que ploreu la mort d'una llengua són, desgraciadament, els que la van deixar morir”. Serem nosaltres, aquests?

Conseller de Cultura a l'exili